

MBL-004-001201

Seat No. _____

B. Ed. (Sem. II) (CBCS) Examination

November / December – 2016

CC-3 : Education in Developing Indian Society

(વિકસતા ભારતીય સમાજમાં શિક્ષણ)

Faculty Code : 004

Subject Code : 001201

Time : 2½ Hours]

વિભાગ - I (MCQ) (૨૦ - ગુણ)

[Total Marks : 70

સૂચના : નીચે આપેલા પ્રત્યેક પ્રશ્નમાં જવાબરૂપે આપેલા ચાર વિકલ્પો પૈકી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી તેમને અલગથી આપેલા ઉત્તરપત્રમાં પ્રત્યેક પ્રશ્નની સામે આપેલા વર્તુળમાં સાચો જવાબ દર્શાવતા વર્તુળને ઘટ્ટ (ગાઢું) કરો.

- (૧) વિવેકાનંદના ગુરુ કોણ હતા ?
(A) દયાનંદ સરસ્વતી (B) વેદવ્યાસ (C) સરસ્વતીનંદન (D) રામકૃષ્ણ પરમહંસ
- (૨) આદર્શવાદ ક્યાં મૂલ્યોની તરફેણ કરે છે ?
(A) વ્યક્તિ મૂલ્યો (B) વૈશ્વિક મૂલ્યો (C) સામાજિક મૂલ્યો (D) સાંસ્કૃતિક મૂલ્યો
- (૩) અંગ્રેજી શબ્દ 'Education' મૂળ કઈ ભાષામાંથી ઉતરી આવ્યો છે ?
(A) ફ્રેન્ચ (B) સંસ્કૃત (C) અરબી (D) લેટીન
- (૪) માનવે પ્રાપ્ત કરેલી અને સુધારેલી સ્થિતિ એટલે...
(A) સત્યતા (B) સહકાર (C) સંસ્કૃતિ (D) ગુણો
- (૫) પુરાણોની સંખ્યા કેટલી છે ?
(A) ૨૦ (B) ૧૫ (C) ૧૮ (D) ૧૬
- (૬) રામચરિત માનસની રચના કોણે કરી હતી ?
(A) દયારામ (B) તુલસીદાસ (C) પ્રેમાનંદ (D) વાલ્મીકી
- (૭) બિન સાંપ્રદાયિકતા એટલે....
(A) કોઈપણ ધર્મનું શિક્ષણ ન આપવું (B) સર્વધર્મભાવનું શિક્ષણ
(C) ચોક્કસ ધર્મનું શિક્ષણ આપવું (D) બહુમતીના ધર્મનું શિક્ષણ
- (૮) કેળવણીનો કયો વાદ ઉપયોગિતાને વધુ મહત્વ આપે છે ?
(A) પ્રકૃતિવાદ (B) યથાર્થવાદ (C) પ્રયોજનવાદ (D) આદર્શવાદ
- (૯) વિવેકાનંદ અનુસાર શિક્ષણની પદ્ધતિ જણાવો.
(A) 3H ની કેળવણી (B) મનની એકાગ્રતા
(C) કમિક શિક્ષણ પદ્ધતિ (D) નિરીક્ષણ - પ્રયોગ પદ્ધતિ
- (૧૦) વેદ કેટલા છે ?
(A) ત્રણ (B) ચાર (C) એક (D) બે

- (૧૧) ગાંધીજીએ સૂચવેલ 3H એટલે શું ?
 (A) Heart, Human and Hand (B) Head, Human, Humour
 (C) Head, Human and Hand (D) Head, Heart and Hand
- (૧૨) શૂન્યની શોધ કોણે કરી છે ?
 (A) ભારત (B) જર્મની (C) બ્રિટન (D) યુ.એસ.એ.
- (૧૩) આંતરરાષ્ટ્રીય સમજ એટલે.....
 (A) પડોશી દેશોને મદદ કરવી (B) વિશ્વના બધા દેશો માટે સમાન આદર અને પ્રેમ
 (C) સ્વરાષ્ટ્ર ગૌરવ (D) ચોક્કસ રાષ્ટ્રને મદદ કરવી
- (૧૪) સામાજિક પરિવર્તનનું સ્વરૂપ છે.
 (A) સ્થિર પ્રક્રિયા (B) સતત ચાલતી પ્રક્રિયા (C) ચલિત પ્રક્રિયા (D) એકપણ નહિ
- (૧૫) ભારતીય બંધારણ સમિતિના અધ્યક્ષ કોણ હતા ?
 (A) રાજેન્દ્ર પ્રસાદ (B) ડો.બાબાસાહેબ આંબેડકર (C) ગાંધીજી (D) જવાહરલાલ નહેરું
- (૧૬) વિશ્વ વિદ્યાલયમાંથી મેળવવામાં આવતું શિક્ષણ કયા પ્રકારનું છે ?
 (A) અનૌપચારિક (B) આનુવંશિક (C) ઉચ્ચ પ્રકારનું (D) ઔપચારિક
- (૧૭) આપણું રાષ્ટ્રીય પક્ષી કયું છે ?
 (A) કૂકડો (B) મોર (C) પોપટ (D) એકપણ નહિ
- (૧૮) કયા દિવસે યુનોની સ્થાપના થઈ હતી ?
 (A) ૧૦ ડિસેમ્બર (B) ૨૫ જાન્યુઆરી (C) ૨૪ ઓક્ટોબર (D) ૨૬ ફેબ્રુઆરી
- (૧૯) શિક્ષણનું શ્રેષ્ઠ સાધન પ્રકૃતિવાદીઓ કોને ગણાવે છે ?
 (A) પ્રકૃતિનું અનુસરણ (B) કલાત્મક જીવન (C) પુસ્તકો (D) ધર્મગ્રંથો
- (૨૦) 'વંદે માતરમ્' ગીત સૌ પ્રથમ શામાં પ્રકાશિત થયું હતું ?
 (A) આનંદમઠ નવલકથા (B) પ્રભાતના પુષ્પો (C) વિચાર વલોણું (D) સ્વરાજ્ય

વિભાગ - II (વર્ણનાત્મક)

- સૂચના : (૧) તમારા ઉત્તરો મુદ્દાસર લખો.
(૨) અપ્રસ્તુત લખાણ માટે ગુણ કાપવામાં આવશે.

૧. નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ટૂંકમાં લખો. (દરેકના ૨ ગુણ) (૬)
- ૧.૧ બંધારણની ૪૫ મી કલમની જોગવાઈ જણાવો.
૧.૨ આદર્શવાદની મર્યાદાઓ લખો.
૧.૩ રાષ્ટ્રીય ઐક્ય એટલે શું ?
૨. નીચે આપેલ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે ૭૫ શબ્દોમાં લખો. (૧૫)
- ૨.૧ સામાજિક પરિવર્તનના ઘટકો ટૂંકમાં સમજાવો.
૨.૨ રવિન્દ્રનાથ ટાગોરની કેળવણીની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
૨.૩ રાષ્ટ્રીય એકતાને જોડનારા પરિબળો લખો.
૨.૪ બિન સાંપ્રદાયિકતાની જરિયાતો જણાવો.
૨.૫ કેળવણી પર અસર કરતાં ત્રણ પરિબળો ચર્ચો.
૨.૬ આંતરરાષ્ટ્રીય સહકારનો અર્થ આપી તેની જરૂરિયાત વર્ણવો.
૩. નીચે આપેલ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૧૫)
- ૩.૧ શ્રી અરવિંદ અનુસાર શિક્ષણના ઉદ્દેશો લખો.
૩.૨ ઔપચારિક અને અનૌપચારિક શિક્ષણ વચ્ચેનો ભેદ સ્પષ્ટ કરો.
૩.૩ સંસ્કૃતિની લાક્ષણિકતાઓ સ્પષ્ટ કરો.
૩.૪ સાંસ્કૃતિક વારસાની જાળવણીમાં શિક્ષક-વિદ્યાર્થીઓનો ફાળો જણાવો.
૪. (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો ૩૦૦ શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. (૭)
- ૪.૧ સામાજિક પરિવર્તનને અસર કરતા પરિબળો વિસ્તારથી જણાવો.
૪.૨. લોકશાહીના સંદર્ભમાં વ્યક્તિગત અને સામાજિક ધ્યેયો ચર્ચો.
- (બ) નીચે આપેલ પ્રશ્નનો આશરે ૩૦૦ શબ્દોમાં ઉત્તર લખો. (૭)
- વિવેકાનંદના મતે કેળવણીની સંકલ્પના, ધ્યેયો અને અધ્યયન-અધ્યાપન પદ્ધતિ વિગતથી સમજાવો.